

УДК 531.9

Шинкарук О., Филима Ю – ст. гр. ХК – 32

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІВАН ПУЛЮЙ – ЖИТТЯ ПРИСВЯЧЕНЕ НАУЦІ І УКРАЇНІ

Науковий керівник: к. і. н., доц. Рокіцький О. М.

Феномен Івана Пулюя полягає у гармонійному, всебічному розвитку особистості, у високих моральних принципах, які він сповідував у науці, політиці, в особистому житті.

Його перші наукові праці, присвячені експериментальним дослідженням температурної залежності внутрішнього тертя повітря були опубліковані у 1874 р. У 1876 р. І. Пулюй захистив дисертацію з питань молекулярної фізики, здобув ступінь доктора натуральної філософії. На посаді приват – доцента викладав молекулярно – кінетичну теорію газів, теорію теплоти, водночас продовжуючи науково – дослідну роботу. У 1880 – 1882 роках він докладно описав видимі катодні промені. А в 1881 році сконструйована ним трубка, що випромінює Х-промені - прообраз сучасних рентгенівських апаратів. У всьому світі вона стала відома як «лампа Пулюя». Восени 1884 р. його запрошують на посаду професора експериментальної і технічної фізики Німецької вищої технічної школи у Празі, де він заснував в 1902 р. кафедру електротехніки. Також І. Пулюй був першим електротехніком Австро – Угорщини, головним експертом проектування та будівництва гідроелектростанцій.

Однак захоплення наукою не відгородило його від реального життя. Під час студій на теологічному факультеті Віденського університету І. Пулюй організовує товариство українських богословів, а згодом – студентське товариство «Праця», виступає одним із засновників товариства «Січ», що розпочало свою легальну діяльність у 1868 р. І. Пулюй часто звертався до урядових кіл з настійливою вимогою вадкриття на українських землях українських шкіл та гімназій, був одним із ініціаторів відкриття українського університету у Львові. У 1904 -1906 рр. опублікував серію публіцистичних статей з гострою критикою злочинної політики Росії щодо України, зокрема щодо заборони української мови. В 1915 р. у Берліні та Відні були видрукувані дві німецькомовні брошури: «Польські русофіли і масові арешти вірних державі українців у Галичині» і «Україна та її міжнародне політичне значення», у якій І. Пулюй висловив оригінальне бачення регіонального глобального геополітичного положення України.

Значний внесок І. Пулюй зробив для розвитку духовної літератури. У 1869 р. він видав «Молитвослов», укладений ним українською мовою, а у 1872 р. перевидав його розширений та виправлений варіант у фонетичному правописі. З 1871 р. розпочинається тривала співпраця з П. Кулішем над перекладом Св. Письма, яка закінчилася в 1903 р. за допомогою І. Левицького. У 1880 р. стараннями І. Пулюя вийшов у світ переклад Нового Завіту, а наприкінці 1903 р. був довершений і видрукуваний повний переклад Біблії та Псалтир. Найкращим підтвердженням того, що переклад найшов відгуки у серцях українського громадянства, було багаторазове його перевидання у Відні та видання Всеукраїнської Спілки християн – баптистів у Харкові (1928 р.).